

Zgodovinska zmaga francoskega delavstva

Čudni svet se čudi sijajni disciplini proletariata Francije. Delodajalci so hitro kapitulirali, ko je socialistični premier Blum odločno povedal, da policijske, niti vojaške intervencije ne bo, in ko je ukazal fašistom, naj držijo roke proč od velikega konflikta. Deflacije delavskih mezd v Franciji je konec

Angleško vojaštvo ubilo pet Arabcev

Pariz, 8. jun.—Največje delavsko gibanje v zgodovini moderne Francije se je zaključilo s popolno zmago francoskega delavstva. Deset dni trajajoča "okupacijska" stavka, katere je brez maleda bila splošna po vsej Franciji in ki je pritegnila milijon delavcev v vseh delovnih poklicih, je v enem danes končana, ko so delodajalci sprejeli vse temeljne zahteve delavcev. Premovniki in rudniki na severu pa so še v rokah rudarjev, nadaljuje se stavka nameštencev v raznih uradih, toda napredovanje v interesu teh stavkarjev so v teku in boj v splošnem bo končan v nekaj dneh.

Arabski voditelji nečejo preklicati stavke

Kairo, Egipt, 8. jun.—Pet Arabcev je padlo v bitki z angleškimi vojniki, ki se je vršila na cesti med mestoma Jeruzalem in Tel-Aviv, eden angleški vojak pa je bil ranjen, se glasi sem doseglo poročilo. Po bitki, ki je trajala pet ur, so se Arabci umaknili. Oddelek angleškega vojaštva je pričel streljati na Arabce, da jih prežene iz starih strelskih jarkov, katere so zasedli, in ti so odgovorili s strelji. Po bitki so Arabci pobrali trupla mrtvecev in jih odnesli s seboj.

Jeruzalem, 8. jun.—Protižidovska stavka se bo nadaljevala, kajti voditelji stavke so sinoči odklonili apel gubernerja Transjordana, naj prekličejo stavko in ustavijo nasilstva.

Palestinska vlada je podvzela odločne korake proti arabskim nacionalistom, da ustavi protižidovsko kampanjo. Trije glavni arabski voditelji so bili aretirani in poslani v koncentracijsko taborišče. Ti so Abdul Hadi, tajnik arabskega odbora, ki vodi stavko, El Said, župan Jafe, in Ragheb Našašibu, bivši župan Jeruzalema.

Aretacija in izgon teh mož v koncentracijsko taborišče sta vznemirila Arabce, ker vidijo v tem znamenje, da bodo avtoritete drastično kaznovale vse, ki so odgovorni za protižidovske izgrede in demonstracije.

Včeraj so eksplodirale nadaljnje bombe pred vladnim poslopjem v Beisanu, toda škoda je malenkostna. Arabski izgredek so prezrati tudi telefonske in telegrafne žice in streljali na angleško patroljo v Acri; eden vojak je bil težko ranjen. Včeraj je došel nadaljnji bataljon angleškega vojaštva iz Egipta v Palestino.

Aretacija stavkarjev v Californiji

Los Angeles.—V stavki poljedelskih delavcev v tem okraju je bilo aretiranih že nad 40 stavkarjev in simpatikov, med njimi šest socialistov. "Organizirano delavstvo nudi stavkarjem vso oporo in tudi javno mnenje je na njih strani," pravi Glen Trimble, tajnik državne organizacije socialistične stranke. "Mogočni bančni interesi, ki kontrolirajo farmako zemljo po vsej državi, se poslužujejo vseh sredstev za razbitje te stavke, ker bi pomenila, ako izpade uspešno, ponovno organiziranje unije podjedelskih delavcev, katere je bila mrtva več let." Obrambo stavkarjev je prevzela Delavska obrambna liga, katero je ustanovila konvencija socialistične stranke.

Ta teden je re-publikanski cirkus

Cleveland, O., 8. jun.—Ta teden se vrši narodna konvencija republikanske stranke v clevelandskem mestnem avditoriju. Konvencija se začne jutri in nominacija predsedniškega kandidata pride na vrsto v četrtek. Vse kaže, da bo kansaški guvernir Alf M. Landon nominiran.

Napad na voditelja rudarske unije

Bojazen pred obnovitvijo rudarske vojne v Illinoisu

Springfield, Ill., 8. jun.—Ray Edmundson, predsednik rudarskega distrikta UMWA, je večeraj komaj ušel smrti, ko je bil uprizorjen atentat na njegovo življenje. Ta je bil zadnji v krvavem konfliktu, v katerem sta zapleteni Lewisova organizacija in progresivna rudarska unija. Abe se borita za kontrolo nad rudarji v južnem Illinoisu. Avtoritete vidijo v atentatu nevarnost nove vojne med pristali Lewisovo in progresivno rudarsko unijo.

Maturantka v Oklahomi

Hartshorne, Okla.—Miss Ann Ravnikar, ki je članica društva 677 SNPJ, je 6. junija naredila uspešen izpit na oklahomski univerzi. Prejela je "the Degree of Bachelor of Science in Business Administration and also a Secretarial Studies Certificate". Miss Ravnikar, ki biva v Detroitu, je uposlena pri Parke, Davis & Co.

Dovršili srednješolske študije

Strabane, Pa.—Srednje šolo (high school) v Canonsburgu so 2. junija dovršili: Frank Batista, Mary Nagode, Marie Plovec, Henry Retzel in Edward Tekavec, dočim sta Frank Cadež in Jos. Drenik dokončala študije v srednji šoli v Washingtonu. Vsi ti so člani SNPJ.

Nov grob v starem kraju

Springfield, Ill.—Anton Vehovec, član društva 47 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je v Jensenju pri Litiji na Dolenjskem umrla njegova mati Uršula Vehovec stara 88 let. V Ameriki zapuščala dva sinova — drugi je nekje v Minnesoti — v starem kraju pa sina in hčer.

Mala antanta ponovno svari Avstrijo

Povratak Habsburžanov izzove vojno

Bukarešta, 8. jun.—Voditelji male antante (Čehoslovakije, Rumunije in Jugoslavije) so zborovali te dni v Bukarešti in ponovno sklenili, da vzpostavitev habsburške monarhije v Avstriji ali pridružitve Avstrije k Nemčiji znači nevarnost za države male antante. Kakor hitro se pojavi ta nevarnost, bodo države male antante mobilizirale svoje armade. Na dnevnem redu so bili tudi drugi podonavski in evropski problemi.

Aretacije in evikcije stavkarjev

Rockwood, Tenn.—Tukajšnja policija je aretirala šest nadaljnjih nogavičarskih stavkarjev, ki so v boju že od zgodnje pomladi za priznanje unije in višje plače. Obtoženi so kaljenja javnega miru in "javne profanacije." Izgnanih je bilo iz kompanijskih hiš tudi 17 družin, katere so vzeli pod streho drugi stavkarji. Kljub represijam pa oblasti in družba ne morejo demoralizirati stavkarjev.

ABESINCI NAD-LEGUJEJO ITALJANSKE ČETE

Oborožena armada v bližini glavnega mesta

MASNE EKSEKUCIJE V ADDIS ABABI

Džibuti, francoska Somalija, 8. jun.—Abesinske čete še vedno delajo preglavice Italijanom, se glase sem dosegla poročila. Najmanj 11,500 oboroženih Abesincev se nahaja komaj 50 milj od glavnega mesta. Poleg te armade je več tisoč banditov, ki požigajo vasi in morijo kmete. Z nastopom deželne dobe ob koncu tega meseca se bo situacija poslabšala. Italijani nočejo zasledovati rebelev in banditov, kajti njih oborožena sila v Addis Ababi je le nekoliko večja nego rebelna armada, odkar sta bili dve brigadi poslani v provinco Gojam, kjer je izbrunila protitalijanska revolta.

Guerrilska vojna v bližini glavnega mesta se nadaljuje. Abesinci napadajo italijanske tovorne avte in ubijajo voznike. Domačini širijo govorice, da se bo cesar Selassie kmalu vrnil iz izgnanstva, da se domačini v italijanski armadi upirajo in morijo svoje častnike in da se bo Abesinija kmalu rešila italijanske nadvlade.

Kljub ostri militaristični cenzuri prihajajo sem poročila o masnih eksekucijah Abesincev v Addis Ababi. Nedavno je bilo 150 Abesincev ustreljenih v bližini vojaškega letališča. Okrog 30 Abesincev, ki so bili aretirani, ker niso hoteli oddati orožja Italijanom, je moralo prisostvovati masni eksekuciji.

Maršal Rodolfo Graziani, ki nadomeščuje podkralja Badoglio, vrhovnega poveljnika italijanske armade v Afriki, ki je sedaj v Italiji, vlada v Abesiniji z železno roko. Zadnja njegova odredba je, da morajo vsi potniki, tudi tujcem, ki se vozijo v avtomobilih, izstopiti, ako se srečajo z njegovim avtomobilom, in mu dati fašistični pozdrav.

Italijanski vojniki so nedavno našli 4000 funtov dinamita pod železniškim mostom nad reko Auwaš. Ako bi bil dinamit eksploziv, bi bila pretrgana železniška zveza med mestoma Addis Ababa in Džibuti več mesecev.

Španski kmetje dobe veliko veleposestvo

Madrid, 8. jun.—Španska vlada je sklenila razdeliti med kmete v provinci Sevilli ogromno veleposestvo vojvode Abbe. Alba je bivši zunanji minister in prijatelj španske kraljevske dinastije.

Kantonska vlada odredila mobilizacijo

Velike protijaponske demonstracije v Nankingu

Hongkong, Kitajska, 8. jun.—Sem je prišlo poročilo, da je 15 bojnih ladij nankingske (severne) vlade dospelo v pristanišče Amoy, provinca Fukien, v istem času, ko je kantonska vlada objavila svoje načrte odpora proti japonskim militaristom v severni Kitajski. Kantonska vlada bo izdala bonde v vsoti deset milijonov dolarjev za financiranje obrambe v zraku. Druga vest se glasi, da je poveljništvo japonske bojne mornarice obvestilo poveljnike bojnih ladij v Formosi, naj se pripravijo na odhod v kitajsko pristanišče Šatov.

Sanghaj, 8. jun.—Vlada južne Kitajke s sedežem v Kantonu je pričela mobilizirati svojo oboroženo silo. Na vidiku so nove mednarodne komplikacije, ki bodo nastale, ko bo "protijaponska reševalna armada" odrinila proti severu. Na 15. junija bo vojaštvo položilo prisego in takrat se bodo vršile velike ceremonije. Poveljnik armade južne Kitajke je general Pai Čung-hsi, ki je l. 1927 kot vodja nacionalistične revolucije okupiral Sanghaj.

Liu Yu-yin, član eksekutivnega sveta kuomintang (nacionalistična stranka) v južni Kitajski, je dejal, da njegova skupina ne namerava strmoglaviti centralne vlade. Njen cilj je organiziran odpor proti japonskim militaristom. Izjavil je, da bi bila blaznost, ako bi se Kitajci borili proti Kitajcem v času, ko jim preči nevarnost s strani japonskih militaristov. Kantonska vlada je pripravljena na odločen odpor proti japonskim militaristom in zanaša se na nankingsko vlado, da bo tudi ona mobilizirala svojo oboroženo silo in napovedala vojno Japonski.

Tu so se pričele širiti govoriče, da je Japonska poslala ultimatum nankingski vladi, v katerem zahteva, naj takoj zatre protijaponsko gibanje v južni Kitajski. Včeraj so se vršile velike protijaponske demonstracije v Nankingu, provinca Kwangsi. Udeležilo se jih je nad 30,000 oseb, ki so zahtevale, naj nankingska vlada takoj preklične tajne militaristične dogovore, ki jih je sklenila z japonskimi militaristi.

Porast fašistov pri volitvah v Belgiji

Bruselj, 8. jun.—Včeraj so bile volitve volilnih mož za senatorje v Belgiji in rezultat je bil: klerikali so izvolili 224 volilnih mož, socialisti 221, liberali 89, reksisti (klerofašisti) 78, Flamci 50 in komunisti 27. Katoliška stranka je izgubila 94 mandatov, socialisti 20 in liberali 6. Edini, ki so pridobili mandate, so katoliški fašisti (reksisti) na skrajni desnici in komunisti na skrajni levi.

Prezident Nikaragve pobegnil; konec ustaje

Managua, Nikaragva, 8. jun.—Predsednik Sacasa je v soboto podal ostavko in pobegnil v tujino. S tem je bila revolta narodne garde končana in dr. Julian Irias, vodja ustaje, je prevzel časovno vlado. Podpredsednik Rodolfo Espinosa je tudi resigniral.

Hitler ima zdaj bolj-ševike na dveh straneh

Berlin, 8. jun.—Rudolf Hess, vodja nacijske "delavske" fronte, je večeraj izjavil, da nacijska Nemčija ima danes dve boljševiski fronti; eno na vzhodu z ruske strani in drugo na zapadu ob Reni s franco-

HEARST SI JE ZGRADIL FANTASTIČEN IMPERIJ

Časnikarski magnat poseduje več zemlje kot merita dve državi

HEARST RAZKRINKAN V DVEH KNJIGAH

New York.—(FP)—"Noben pošten človek se ne bi hotel Hearsta dotakniti niti z deset čevljev dolgim kolom." Ta kompliment je lani dal časnikarskemu magnatu Williamu Randolphu Hearstu profesor Charles A. Beard, o katerem je na učiteljski konvenciji rekel, da ni nobena groznica presmrdivja, da bi Hearst z njo ne obli svoje irtve, niti nobeno sredstvo preumazano, da bi se ga ne poslužil za dosego svojega cilja.

Zadnje čase sta izšli dve biografiji o Hearstu, duhovnem vodju ameriškega fašizma. Prva je "Imperial Hearst", spisal Ferdinand Lundberg (\$2.75), druga pa "An Unauthorized Biography", spisala Ernest Sutherland Bates in Oliver Carlson (\$3). V obeh knjigah je Hearst razglašen do kosti — človek brez vsake vesti, največji zloduh Amerike in obenem eden najbogatejših ljudi na svetu.

Rojen je bil z "zlatom žlico v ustih". V dobrih 40 letih si je Hearst zgradil enega največjih privatnih imperijev na svetu. Poseduje 28 dnevnikov v 18 mestih, deset revij, pol tuceta radiopostaj, filmske ateljeje, Metrotone News — največji propagandistični aparat v državi, katero preračunljeno fašizira dan za dnevno.

Hearst pa ni samo časopisni magnat, marveč tudi industrialec in veleposestnik. Poseduje polovico delnic neke velike papirnice, je velik delničar National City banke v New Yorku, lastnik Homestead Mining Co. v Leadu, S. D., prav tako Cerro de Pasco Copper korporacije v Peruju, ki je med najmodernejšimi bakrenimi rudniki na svetu. Nadalje ima tri hotele v New Yorku in več drugih posestev v skupni vrednosti \$35,000,000.

Poleg vsega tega se Hearst lahko kosa z vsakim veleposestnikom v tej ali kak drugi deželi. Njegov ranč Habicora v Mehiki meri 900,000 akrov, veleposestvo v bližini Vera Cruz, Mehika, 600,000 akrov, v Kaliforniji pa ima dvoje veleposestev — San Simeon, kjer ima glavni stan, meri 270,000 akrov, drugo posestvo v Wyntonu, Cal., pa 50,000 akrov. Z drugo besedo: Hearst poseduje več zemlje kot pa merita državi Rhode Island in Delaware. Noben monarh ni bil močnejši in obenem neodgovornejši kakor je multimilijonarski fašist Hearst.

In kako je prišel on do tega ogromnega bogastva in moči? Napačno bi bilo rečeno, da iz nič. Kot faliranemu študentu je oče podaril dnevnik San Francisco Examiner. Ker je bil prva leta svoje žurnalistične kariere "radikalen", se je iz faliranega študenta razvil v uspešnega časnikarja. Bil je seveda demagog od pričetka, Mat mu je dala 14 milijonov dolarjev, s katerimi je invadiral časnikarski trg v New Yorku.

Na časnikarskem polju se je utrdil z raketiranjem. Prodajal je — in še prodaja — "nepriestranske", ocene filmov; svojim konkurentom krade vesti; na bizniške firme pritiska za oglaševanje in grožnjami; falsificira vse, kar služi njegovim profitarskim namenom, tudi državne dokumente, s katerimi je na primer 1916 skušal zapletiti Ameriko v vojno z Mehiko; od Hitlerja prejema \$400,000 letno za nacijsko propagando.

(Dalje na 3. strani.)

Reližni delavci in prostovoljci počivajo po gašenju požara v gozdovih države New Jersey. Plameni so uničili gozd v obsegu 99 kvadratnih milj.

Kampanja social-demokrat. stranke

Thomasu bo ostala mala cerkev," pravi Waldman

New York. — (FP) — Na masovni shodi "stare socialistične stranke" v New Yorku je bil sprejet sklep, da se ta grupa pridruži novostanovljeni social-demokratski federaciji. Louis Waldman, vodja "stare socialistične stranke", je dejal, da so dobri izsledki za zgraditev organizacije mnogih držav in napovedal, da se bo več kot polovica članov socialistične stranke pridružil njegovi grupi.

Organizatorična kampanja se najprej pričela v državah, kjer militantje kontrolirajo socialistične organizacije," je rekel Waldman. "Druge države — Massachusetts, Rhode Island, Maryland, Montana in Washington — desničarji kontrolirajo socialistične organizacije, bodo pri pomoči na vrsto."

Waldman je dalje rekel, da se socialistična grupa v Oregonu ne se strinja z militanti, ki pridružila social-demokratski federaciji. Njegovo mnenje je, da je tudi poudarjal na shodi, da ne bo federacija tvorila jedro splošne delavske stranke.

Medtem, ko je Waldman izjavil, da bo Normanu Thomasu, predsednik kandidatu socialistične stranke, ostala le "mala cerkev, v kateri se bodo zbirali njegovi pristaši, a ga bodo tudi zapustili," je Thomas na shodi rekel, da ne prija nobenega pomena razkora med socialistični stranki. "Mi bomo izgubili le nekaj članov v New Yorku, kar prav za prav ni nobena izguba," je dejal Thomas. "Ti niso bili naši že dolgo časa."

Drugi "militantje" v socialistični stranki so že večkrat predlagali, da social-demokratska federacija ne bo dobila niti desničarjev, ki so pretrgali z levicariji v newyorški socialistični organizaciji, o raztegnjenih aktivnosti na druge strani pa sploh ni misliti.

Social-demokratska federacija svoj glavni stan v pobjavi Randove šole socialnih znanosti na 7 E. 15th st., New York.

Črni boji kamno-lavcev v Vermontu

možni odbor apelira za pomoč v šestmesečni stavki

New York. — V Rutlandu, Vermontu, je v stavki več sto kamno-lavskih delavcev že nad šest mesecev pri Vermont Marble Works. Stavkarji bijejo enajstih najhujših in sigurno najtežjih bojev v zgodovini Nove Anglije. Proti sebi nimajo le najtežje družine v Vermontu, temveč tudi državni aparat. Vpliv te stavke sega tudi do zveznega delavskega departamenta, ki je zaradi stavke pustil na cedilu.

Velik revščini, ki je povzročila nizke plače in slabega denarja, se stavkarji ga bode drže. Več jih je bilo že zaprtih v zapor od enega do šest mesecev zaradi "kaljenja miru". Država in reliefne komisije nimajo centa za podporo stavkarjev, toda denarja ne dajejo za razbijanje stavke z vojsko in letalsko silo. Družini ne manjka denarja za plačevanje skrbnosti, kar je importirala iz raznih krajev.

Pomoč tem stavkarjem je organiziran United Committee for Vermont Marble Workers, 14 West 14 St., New York. Odbor se obrača za finančno pomoč na vse delavske organizacije in simpatike. Urgentni tudi, naj apelirajo na verovskega guvernerja Charlesa Smitha, Montpelier, da posreduje pri stavkarjem. Slednje priznanje unije in

Hearst si je zgradil fantastičen imperij

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Razume se dobro tudi na borbo spekulacij in prodajanje ničvrednih bondov a la Insull. Lundberg pravi, da kupcem njegovih prednostnih delnic najbrž ni bilo znano, da je bil "good will" v knjigah njegove korporacije — korporaciji in "holding" kompanij ima celo verigo — za beležen za vrednost \$139,153,905; prav tako tudi ne, da si je iz prodaje delnic izplačal neko misteriozno noto ali dolžnico v znesku 42 milijonov; in nadalje, da je kmalu po razprodaji delnic pričel zidati razkošno palačo v San Simeonu, kjer senilnega Hearsta zadnje čase pogosto zabava Marion Davis, zakar prejema kolone publicitete v njegovih listih.

Bakreni rudnik v Peruju je podedoval od staršev — 51,000 delnic, prav tako zlati rudnik v So. Dakoti — 42,000 delnic. Obna mu prinašata velike profite.

Končno se Hearst razume na vse finančne trike in lopovščine, o kakršnih se Caponeju niti sanjalo ni. Poslužuje se tudi pobojnikov pri širjenju svojih listov. Slučaj Chicago Examinerja je klasična primera. Kolportážka gangeška vojna za razširjenje tega lista ima v Chicagu in tudi v nekaterih drugih mestih še sedaj svoje gangeške odmeve.

Delavski amendent pred senatom

Zaslišanje o ustavnem amendentu se vrši te dni

Washington. — Senatni pravosodni osek je pristal na javno zaslišanje o novem ustavnem amendentu, ki je poznan kot amendent delavskih in farmerskih pravic. Zaslišanje se vrši v bližnjih dneh, poroča David Lasser, predsednik Workers Alliance of America, zveze brezposelnih. Senatni osek je odredil to zaslišanje na prizadevanje senatorja Elmerja A. Bensona iz Minnesote. "Potrebno je, da pridejo k tem zaslišanju zastopniki vseh unij in farmerskih ter bratskih organizacij, ki so indorsirale ta amendent," pravi Lasser. "Prav tako je potrebno, da pridejo k zaslišanju vsi, ki podpirajo dodatek, ki daje kongresu moč, da bi lahko sprejemal splošno socialno zakonodajo brez vsakega strahu, da bi jo reakcionarni vrhovni sodniki proglasili za neustavno."

Odbor za promoviranje tega dodatka je obvestil vse organizacije in jih urgiral, naj pošljejo svoje zastopnike na to zaslišanje. Ta amendent je izdelala socialistična stranka. Indorsirale so ga mnoge unije in druge delavske organizacije. V gornji zbornici ga je predložil senator Benson iz Minnesote, v nižji pa kongresnik Marcantonio iz New Yorka.

Železnice dobili važne koncesije

V bodoče dobe vsi od-slovljeni delavci odškodnino

Washington. — (FP) — Med železniškimi unijami in železnicami je zadnje dni prišlo do sklenitve važne pogodbe, ki je prva te vrste v Ameriki, za "protekcijo delavcev, ki izgube delo radi konsolidacije železnic. Sklenitev te pogodbe je odstranila potrebo sprejetja Wheeler-Grosserjevega zakonskega osnutka, ki je pred obema zbornicama kongresa. Glavne točke tega dogovora so:

1. Pogodba velja od 18. junija 1936 do 18. junija 1941 — za pet let.
2. Vsaka železnica, ki namerava uvesti konsolidacijo (spojitev z drugo železnico, bodisi v področju delavnice, prog ali postaj), mora najmanj 60 dni pred izvedbo načrta obvestiti vse prizadete delavce o nameravani od-slovlitvi ali premestitvi na nižje plačana mesta.
3. V teku tridesetih dni po dostavitvi obvestila se mora vršiti konferenca med zastopniki delavcev in upravo v svrhu definitivne rešitve položaja prizadeh delavcev.
4. Kreiranje mašinerije za reševanje sporov, ki nastanejo radi odslovlitve ali premestitve delavcev vsled konsolidacije.
5. Vsi delavci, ki so premesteni na nižje plačana mesta, morajo za dobo petih let prejemati isto plačo kakor so jo pred konsolidacijo, ali dokler v novi postaji ne dosežejo prejšnje plače.
6. Delavci, ki izgube delo radi konsolidacije, so upravičeni do "konsolidacijske odškodnine (allowance)," in sicer po sledeči lestvici:

Oni, ki imajo službo do enega leta, dobe odškodninsko plačo za dva meseca — pet dni plače za vsak mesec službe. Od enega do dveh let službe so upravičeni do šestmesečne "odslovlitvene" plače, ako se odpovedo "konsolidacijski odškodnini," s katero gre tudi pravica do ponovne uposlavitve. Od dveh do treh let službe so upravičeni do šestmesečne odškodninske plače. Od treh do pet let službe dobe devetmesečno plačo. Od pet do petnajst let službe so upravičeni skozi pet let do 60% plače.

7. Vsak odslovljeni delavec se lahko pogodi tudi za skupno vsoto v gotovini. V tem slučaju znaša odškodnina za delavce s petnajstletno službo ali več enoletna plača, za nižje službene kategorije pa manj — od trimesečne do enoletne plače. Kdor se pogodi za skupni in takoj izplačljiv znesek, izgubi pravico do ponovne uposlavitve. "Koordinacijska odškodnina" se izplačuje vsak mesec, dokler traja.

Pogodba določa protekcijo tudi za one delavce, ki se radi odslovlitve morajo seliti v drugo mesto. Ta protekcija se nanaša največ na delavce, ki imajo svoje domove. Nobena železnica ne sme izvesti konsolidacije z

drugo železnico, ako ni podpisala te pogodbe.

Smatra se, da bo vsled predvidevane konsolidacije izgubilo delo okrog 200,000 železniških delavcev. Ta pogodba jim daje toliko protekcije, da ne bodo ostali brez kruha za neko dobo po izgubi dela. Nekateri teh bodo v teku petih let zopet absorbirani v železniško industrijo, kar pomeni, da bodo za to dobo zaprta vrata vsem novim delavcem.

V unijskih krogih smatrajo to pogodbo za izredno važno delavsko pridobitev, ker zgodilo se je prvič, da je kakšna ameriška industrija priznala princip odgovornosti do odslovljenih delavcev. Navadno jih enostavno vržejo na cesto in se za njih položaj ne zmenijo niti toliko ko za lanske sneg. Železničarska unija pa so tudi v tem pogledu začrtale novo smer.

Zgodovinska zmaga francoskega delavstva

(Nadaljevanje s 1. strani.)

rdečo zastavo in se pridružil stavki. Stavka je bila — razen manjših prask v Parizu zadnje sobote, ko so razkačeni stavkarji pogнали kolporterje dveh kapitalističnih listov z ulice in razbili stroje v tiskarnah teh listov — ves čas dostojna in mirna. Nobenih spopadov s policijo ni bilo, nobenih kravalov ali pijančevanja s strani delavcev in nobenih izjav. Zunaj na ulicah sploh ni bilo nikakršnih znamenj stavke; vsi delavci so bili v delovnih prostorih — tam, kjer so delali, in to prostoro so držali v najlepšem redu in čistoti.

V soboto zvečer je Zveza delodajalcev informirala Bluma, da sprejme v načelu ekonomsko-socialni program vlade, želi pa, da se program vzakoni na ta način, da bo veljaven za vse delodajalce enako. Nato je Blum informiral odbornike Splošne zveze delavcev, naj takoj stopijo v stike s predstavniki delodajalcev. Konferenca se je vršila večerj in rezultat je bil, da so se magnatje vseh industrij in obratov podali.

Blum je tudi naznanil, da v nekaj dnevih predloži zbornici kompletan program vseh reform, ki so nujno potrebne, med temi pa ne bo devaluacija franka. Na prvem mestu je amnestija za vse politične jetnike, kar posebno zahtevajo komunisti.

Značilno je to, da je vedno večji naval prosilcev v levicarske stranke. Delavci, kmetje in mali trgovci, ki se prej niso brigali za radikalne ideje, danes trumoma prihajajo v socialistično stranko, vsekakor iz osebnih koristi. Domneva se, da je v enem mesecu po volitvah najmanj 100,000 oseb stopilo v socialistično in komunistično stranko v Franciji.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju edini dar trajne vrednosti, ki ga ali sorodniku v domovino? To je za mal denur lahko pošljete svojcem v domovino.

Pet fantov iz šotarišča CCC je izgubilo življenje, ko so tovorni avto, na katerem so se vozili, zajeli plameni v velikem požaru v newjerseyskih gozdovih.

Vodje korporacij ne pojdejo beračit

Burbonci na vrhu vlečejo mastne plače, delavci pa drobtine

Washington, D. C. — (FP) — Da vodje ameriških korporacij še ne bodo šli beračit, je razvidno iz zadnjega poročila federalne borzne komisije, v katerem je v smislu zakona objavila letne plače uradnikov številnih korporacij.

Med onimi, katerim trda prede za obstanek, je F. L. Loree, predsednik Delaware & Hudson železnice. Lansko leto je prejel le \$180,000, čeprav je mnogokrat lementiral, da je železnica preveč revna, da bi mogla plačevati višje plače delavcem. Polovico te vsote je prejel kot predsednik železnice in polovico kot predsednik "holding" kompanije, ki poseduje vse delnice prve.

Krono med slabo plačanimi magnatni je vsekakor odnesel William Randolph Hearst, ki si je lani nakazal le borega pol milijona dolarjev plače. George W. Hill, predsednik American Tobacco kompanije, ki plačuje svoje delavce skrajno mizerno — od \$8 do \$15 na teden — je prejel \$305,000. Trije drugi eksekutivni uradniki te družbe so prejeli vsak nad \$100,000 in šest nad \$50,000 vsak.

Walter S. Gifford, predsednik American Telephone & Telegraph je tudi z malim zadovoljen. Lani je prejel le \$206,250 plače. Cornelius Kelly od Anaconda Copper Co. \$169,000 in H. F. Anderson, predsednik Allied Chemical & Die korporacije, pa borih \$100,000.

Drugi izkoriščani korporacijski predstavniki so: M. H. Harter, predsednik Jewel Tea Co., \$105,846; Louis H. Colan, predsednik Schenley Distillery, \$105,525; Grower Whalen, predsednik direktorija iste družbe, \$75,000, deset direktorjev tega žganjarskega trusta pa je prejelo vsak po \$24,500.

Poročilo vsebuje dolgo vrsto načelnikov korporacij, ki prejemajo "le" od \$50,000 do \$100,000 na leto. Zdjaj pa naj se kdo reče, da ni v deželi — prosperitete, ali pa da so ameriški plutokratje tako revni, da bi jih višji davki pogнали na beraško palico.

Na drugem ekstremnem znaša povprečna letna plača ameriških delavcev okrog osemsto dolarjev, to je onih delavcev, ki delajo prilično stalno.

Značilnosti ameriške mirovne politike

Nove koncesije industrijskim magnatom

Washington, D. C. — (FP) — V zadnjih treh letih vodi Amerika novo mirovno politiko. Ta bazira na teoriji, da čim večja je trgovina med državami, tem večji medsebojni respekt se lahko zgradi, ker se države zavedajo, da so odvisne druga od druge.

Da se to doseže, je državni departament, kateremu načeluje Cordell Hull, začel z energično kampanjo, katere cilj je sklenitev trgovinskih dogovorov, stalno podiranje carinskih zi-

dov, ki ovirajo mednarodno trgovino. Vse republikanske administracije so bile za protekcijo ameriških industrij in ta protekcija je bila visoka carina na uvoz blaga iz drugih držav. Hullov departament je že pred tremi leti pričel do zaključka, da so se nekatere ameriške industrije tako razvile, da lahko konkurirajo na vseh tržiščih z industrijami drugih držav.

Hullova kampanja pa je v zadnjem času dobila težak udarec. Predsednik Roosevelt je namreč zvišal carino na uvoz bombažnega blaga z Japonske 42 odstotkov. S tem je bila udarjena Japonska, ki izvozi manj blaga v Ameriko nego ga kupi v tej deželi. Samo v decembru so japonska naročila v Ameriki predstavljala vsoto \$26,885,000, dočim je bila vrednost izvoza japonskega blaga v Ameriko le \$14,213,000. Ta trgovska bilanca v prilogi Ameriki bi morala zadovoljiti tudi zvitve ameriške industriale in trgovce, če že ne Hearsta, vodilnega ameriškega faalista, ki bi rad preprečil uvoz blaga iz drugih držav.

Glavni vzrok, da je Roosevelt zvišal carino na japonsko blago, so novembrske volitve. On se je hotel prikupiti tekstilnim magnatom v novoangelskih državah, katerih podporo potrebuje v volilni kampanji. Vendar ti še niso zadovoljni. Njihov reprezentant v višji kongresni zbornici, senator Jesse H. Metcalf, je zahteval nadaljnje zvišanje carine na uvoz japonskega blaga.

Tako deluje obstoječi sistem. Tekstilni magnatje na vzhodu bodo lahko navijali cene, ker bo japonska konkurenca odpravljena. Skodo bodo trpeli konzumentje in pridelovalci bombaža na jugu, ki so izvažali velike količine surovega bombaža na Japonsko.

Odmevi francoskih volitev

Ali so res marksisti pri francoskih volitvah pobrali mandate svojim zaveznikom radikalom?

Naše dnevno časopisje, ki je bilo nad izidom francoskih volitev ravnatoko presenečeno, kot je bil presenečen cel svet, je poleg svojih poročil prineslo tudi komentarje, češ, da so radikali, ki so do sedaj bili najmočnejša stranka v francoski zbornici, izgubili večino v prid marksistom, ki so se na račun radikalnih zaveznikov odebili in so torej radikali postali žrtev svojih zaveznikov.

To ne drž! Kajti prave številke govore nasprotno. Francozi so pri prvih volitvah in sicer 26. aprila v prvi vrsti šteli svoje glasove, ki so najbolj merodajna za presojo moči posameznih političnih strank. Medtem ko so se le pri takozvanih ožjih volitvah šteli mandate. Ako bi na Francoskem imeli čisti proporcijni volilni sistem, tedaj bi bila vsaka stranka neodvisna od drugih in bi prejela toliko mandatov, kolikor bi se njen količnik pomnožil. Dne 26. aprila je bilo pri francoskih volitvah oddanih 9,724,915 glasov. Od tega je dobil narodni blok 5,515,643 in desničarski blok 4,209,273 glasov. Količnik bi znašal 15,736 glasov. Ako bi se bila porazdelitev mandatov izvršila na podlagi oddanih glasov pri prvih volitvah, tedaj bi pripadla ljudski fronti 350 in desničarskemu združenju pa

268 poslancev in sicer: socialistom 120, komunistom 92, radikalom 89, socialistični uniji 37 in komunističnim desidentom 12 mandatov. Pri ožjih volitvah dne 3. maja pa je ljudska fronta glasom končne uradne objave prejela 381, desničarji in centrum 237 mandatov. Od tega so prejeli socialisti 146, komunisti 72, socialistična unija 37, komunistični desidenti 11 in radikali 116 mandatov.

Iz navedenega je razvidno, da niso radikali vsled zaveznitva z marksisti izgubili niti enega mandata, temveč nasprotno, da so dobili 27 mandatov več, kot bi jim pripadalo, ako bi se delilo mandate na podlagi številčne moči. Pač pa niso komunisti prišli popolnoma na svoj račun, ker so dobili 21 mandatov manj kot bi jim pripadlo po proporciji. Iz sadnjih francoskih volitev pa se more ne le francoski, temveč proletariat vsa sveta mnogo naučiti. Ako bi ne bilo nesrečne razcepjenosti ter bi zavedni proletariat nastopal združen, bi bila levicarska zmaga gotovo še lepša. Saj so prejele te sicer marksistične stranke skupno preko 4 milijone glasov in jim do absolutne večine manjka le malo.

Bančni magnati ter njih podrepaniki se tolnžijo s tem, češ, da je sicer ljudski blok zmagal, toda en del radikalov in teh da je vsaj 40, ki so se že pred ožjimi volitvami zavezali desničarskim volicem, da bi si zagisurili njih glasove, da čeprav so organizirani v stranki radikalnih socialistov, ki je v ljudskem bloku, ne bodo podpirali programa tega bloka. Torej so ti poslanci že preje nego so bili izvoljeni, svojo stranko zatajili! To je že verjetno. Saj pod plaščem te meščanske stranke je bilo največ obozvalcev Staviskija ter drugih korupcionistov. Ta stranka, ki je bila sicer najmočnejša, ni nikoli kompaktno nastopala v parlamentu. To se je opazilo zlasti v zadnjih časih. Zato pa so tudi volilci z njo močno obračunali.

Vodja ter večkratni minister g. Heriot je v Lionu rešil svoj mandat — morda zadnjič — samo na ta način, da je socialist odstopil od kandidature v prilog radikalnemu veljaku in da so komunisti zanj glasovali. Značilno je še tudi to, da je bil v osrčju Pariza izvoljen vodja desničarjev Renaud samo vsled tega, ker je njegovemu nasprotniku ter kandidatu komunistične stranke komunistični desident snedel nekoliko desetih glasov in je na ta način dobil Renaud 25 glasov večine. Tako je bila pariška buržuazna četrt rešena, da bi jo v parlamentu zastopal komunist.

V resnici se iz teh francoskih volitev lahko mnogo nauči francoski in celokupni svetovni proletariat. Španski volitvam so sledile francoske in tem bodo kmalu še druge. — B. v. D. P.

Zrtve antirdečarskega terorja na prostem

San Francisco. — Norman Mini in Albert Hourgardy, dva izmed osmih delavcev, ki so bili leta 1934 obsojeni na več let ječe v znanem antirdečarskem procesu v Sacramento, sta bila zadnje dni parolirana ali izpuščena iz ječe pogojno. Pričakuje se, da bo državni parolni odbor izpustil pogojno iz ječe tudi ostalih šest žrtev, med katerimi so tri dekleta.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveta." Ali jih čitate vsak dan?

Skupina članov Črne legije, katere je detroitska policija aretirala po umoru religioznega delavca C. Pooleja.

KNUT HAMSUN:

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

Nemara pa bi je še iztuhla kaj pametnega glede prenočišča, preden bi se zvečerilo. Saj se ni mudilo; v najslabšem slučaju bi si poiskal kak prostor v gozdu, vsa mestna okolica mi je bila na razpolago, mraza pa še tudi ni smo imeli posebnega.

Zunaj je ležalo morje v težkem pokoji, ladje in neokretne, širokokojunaste barke so rezale brazde v svinčenobarvno ploskev, metale proge vode na desno in levo in drsale nato dalje, dočim se je iz dimnikov nalik debelim blazinam valil dim in se je udarec strojnega bata trudno nosil skozi vlažni zrak. Ne solca in ne vetra, drevje za mano je bilo mokro in klop, kjer sem sedel, je bila mrzla in spolzka. Čas je hitel, sanjal sem predse, postal sem utrujen in po hrbtu me je rezal mraz; kmalu nato sem opazil, da so se mi oči zaprle. In dal sem, da se zapro . . .

Ko sem se prebudil, je bila tema vseokrog; napol omamljen in prezebel sem zgrabil za svoj paket in pričel teči. Stopal sem hitreje in hitreje, da bi se ogrel, udarjal z rokami ob diani, si drgnil noge, ki so mi postale že malone neobčutiljive in tako dospel do ognjeasne stražnice. Bilo je devet, spal sem več ur.

Kaj naj pričnem s seboj? Nekje sem pač moral biti. Tako stojim in gledam gori v stražnico in razglabljam, ali bi se mi ne utegnulo posrečiti, da bi dospel na enega izmed hodnikov in pripazil trenutek, ko bi patrolja okrenila hrbet. Šel sem po stopnicah in hotel tam s človekom pričeti pogovor; ta pa se je takoj s svojo sekuro postavil v "pozor" in čakal, kaj mu imam povedati. Ta dvignjena sekira, ki je bila s svojo ostrino obrnjena proti meni, se mi je zasekala kot mrzel udarec preko živcev; onemel sem od strahu pred tem oboroženim možem in nehote stopil nazaj. Ne besediče nisem znil, marveč plizal se samo počasi od njega; da bi ga premotil, sem si položil roko na čelo, kot da premišljam, kar sem pozabil; tako sem šel od tod. Ko sem spet stal spodaj na trotoarju, sem se začudil odrešene, kot da sem bil pravkar ubežal veliki nevarnosti. Nato sem zbežal stran.

Zeblo me je in lačen sem bil, čimdalje bolj mi je upadal pogum in tako sem šel po Karla Ivana cesti; na ves glas sem preklinjal in prav nič me ni brigalo, da so slišali vsi ljudje. Doli ob stortingu (parlament), takoj ob prvem levu, mi je hipoma po novi asocijaciji misli prišel na um slikar, ki sem ga poznal, mlad človek, ki sem ga nekoč zunaj v Tivoliju rešil zausnice in ga pozneje tudi obiskal. Počil sem s prsti in se takoj podal v tisto ulico, našel duri, na katerih je bila karta C. Caharija Bartel, in potrkal.

Prišel je on sam; dišal je po pivu in tobaku, da je bilo groza.

"Dober večer!" sem rekel. "Dober večer! Ah, vi ste? Ampak za vruga, čemu prihajate tako pozno? Pri luči to ni prav nič. Od takrat sem naslikal zraven še en kosolec in nekaj malenkosti spremenil. Ob dnevnih svetlobi si morate ogledati, nima smisla, da bi poskusila zdaj."

"Pokažite mi vseeno," sem rekel; sicer pa še vedel nisem, o kateri sliki je govoril.

"Naravnost nemogoče!" je odvrnil. "Vse skup bi bilo videti prerumeno! In vrh tega še nekaj." — Pri tem je stopil šepetaje čisto k meni — "dekle imam nocoj pri sebi, torej se ne da nič storiti."

"O, seveda, če je stvar taka, ne more biti niti govora o tem."

Zelzel sem mu lahko noč in odšel. Potemtakem ni bilo drugega izhoda, nego

poiskati si v gozdu varen kotiček. Če bi tja vsaj ne bila tako vlažna! Potrkal sem na svojo odedo in sem se zmerom bolj sprizajnjeval z mislijo, da bom moral nočevati na prostem. Tako dolgo sem se mučil, da bi našel v mestu kako prenočišče, da sem se utrudil in postal sit vsega; in tako sem užival ob misli, da se odpočijem in predam svoji usodi ter lahko grem po cesti brez vsakršne misli v glavi. Šel sem do vseučiliške ure, videl, da je deset proč in se od tod napravil na pot proti mestu. Nekje v predmestju sem obstal pred prodajalno z živili, kjer je stalo v oknu nekaj jedil. Poleg okrogle žemlje je ležala mačka in spala; tik za njo je stal vrč z masljo in več kozarcev s kavo. Postal sem za trenutek in si ogledoval ta jedila; ker pa nisem imel, s čimer bi si kupil, sem se naglo okrenil in nadaljeval svoje potovanje. Stopal sem počasi, zmerom dalje in dalje, uro za uro, dokler nisem dospel nazadnje v mestni bukov log.

Tu sem krenil s pota in sedel, da bi se odpočil. Nato sem pričel iskati primernega prostora, nanosil nekoliko zelišča in bezga in si v duplinici, kjer je bilo za silo suho, pripravil ležišče, odprl potem svoj sveženj in vzel iz njega odedo. Bil sem silovito utrujen in zbit od dolge poti ter sem takoj legel spat. Dolgo sem se metal in obračal sem ter tja, preden sem našel pravo lego, uho me je nekoliko bolelo, ker je bilo zatečeno radi udarca z bičem in zato nisem mogel ležati na njem. Sezul sem si čevlje in si jih položil pod vzgljavje in vrh njih Sembov papir.

Veličastno razpoloženje teme je ležalo vseokrog; vse je bilo tiho, vsepovsod. Ampak gori na višini je šumel večni spev, je vel veter, daljno, brezvočno šuštenje, ki nikoli ne premolkne. Tako dolgo sem poslušal to brezkončno, bolno šušljanje, dokler me ni pričelo begati. To so gotovo bile sinfonije vrtečih se svetov nad menoj, zvezde, ki zvane svoj spev.

"K vragu vse skupaj!" sem rekel in se naglas zasmejal, da bi se osrečil, "sove so to — tam nekje v Kanaanu!"

In vstal sem in spet legel, obul čevlje in šel v temi okrog in legel znova, se boril in trpel med strahom in jezo, dokler se ni jelo daniti; nato me je slednjije premagal spanec.

Bil je svetel dan, ko sem odprl oči in imel sem občutek, da mora biti kmalu poldne. Obul sem čevlje, zavil spet svojo odedo in se napolil proti mestu. Tudi danes ni bilo videti solnca in zeblo me je kot psa; noge so mi bile kakor odmrle, oči pa so se mi pričele solziti, kot da jim ni moči prenašati dnevne svetlobe.

Ura je bila tri. Hudo me je jel stiskati glad; medel sem, od časa do časa me je obšla slabost. Zavil sem iz proti parni kuhinji, predičal izobešeno iskazilo in pomembno skomizgnil z rameni, češ, da svinjina ni nikakršna jed zame; od tam sem se napolil doli proti železnici.

Zdajci mi je planila neka posebna omotičnost skozi glavo; šel sem dalje in nisem hotel paziti na to, toda bilo mi je zmerom huje in naposled sem moral sesti nekje na stopnice. Vse moje bitje se je izpremenilo, kot da je v moji notranjosti nekaj odpolzelo stran ali kot da se je pretrgal zastor, stančije v mojih možganih. Nekolikokrat sem hlastno dahnil v zrak in začudeno obsedel. Onesvestil se nisem, zakaj natanko sem čutil bolečino v ušesu in ko je prišel mimo neki znanec, sem ga takoj spoznal, vstal in ga pozdravil.

(Dalje prihodnjik.)

va, pomivati tla—bil je tekač, hlapec in delka. Ob šestih je vstajal in delal do večera, pred prazniki celo do polnoči.

Delavnica je bila v enonadstropni hiši v zanemarjeni ulici v starem delu mesta. Tu so bile vse hiše stare, enonadstropne, že razpokane in nesimetrično grajene. V hodnikih je bilo za toholo, stopnice lesene in strme. Stene so bile porisane s prebenednimi arci in nespodobnimi čečkarijami, sobe mračne in duh po starini je bil v njih.—Tudi Tone je stanoval tu. Tri postelje so bile v sobi—za pomočnika, vajenca in dva mojstrova otroka, stara omara, miza in nekaj stolov.

Glad, tuberkuloza, ponižanje, stari in mladi ljudje so živeli tu. Vsak s svojo zagrenjenostjo in vsi pod istim jarmom tega desetletja.

Tonijev oče je bil železničar, vedno nejevoljen in nezadovoljen stavec. Klet je in godrnjal nad to "golaznijo, ki žre naš kruh"—kakor je pravil.

Toni je imel po očetu njegovo edino dobro lastnost: sovrastvo do izkoriščevalcev. Zato je kmalu našel pravo pot v skupnosti z enakimi in s tem se je zaključilo njegovo prijateljstvo z Lojzom.—Toni je Lojza še nekakrat prigovarjal, potem je pa uvidel, da se ne sploča z njim zapravljati časa, ko lahko pridobi med tem za stvar dva, tri druge vajence.

Za Lojza ni prineslo življenje nobenih izprememb. Le vsak dan bolj pusto je bilo. Mojster je bil vedno bolj siten, ker so ga stiskali davki in konkurenca velikih podjetij. Klet je ves svet in je bil prepričan, da je vsega zla kriv napredek, ki je prinesel stroje. Ker pa ni mogel tega napredka zadaviti, je stresal svojo jezo na ženo, otroke, posebno pa sayeda na vajenca, ki je bil tuj človek. Lojza pa je postal vedno bolj utrujen in ko je bil star osemnajst let, je naredila meščanska družba iz njega to, kar je želela: pridnega delavca, skromnega državljana. Če bi mu ukazali: pojdi čistit nočno posodaj svojega mojstra, bi šel; če bi mu rekli: pojdi v to in to organizacijo, bi tudi šel —pa če bi se strinjal s tem ali ne.

Kadar je srečal Tonija, sta se pozdravila z običajnim "serbus", spregovorila, nekaj besedi in se razšla. Toni ni utegnil mnogo klepetati z bivšim prijateljem, ki mu je to tudi zameril. Toni se je v šoli, na cesti, pred kinom živahno razgovarjal s tovariši, prodajal mladinske časopise, zbiral dopise o življenju vajencev in prenašal knjige. Lojz je videl, da ga Toni prav nič ne pogreša. Najbrže je zdaj njegov prijatelj Karl, ki se z njim večkrat spreha. Tudi Karl prodaja časopise in se po uličnih oglih živo razgovarja z brezposelnimi.

Toni in Karl sta prava prijatelja. Njuna pot je ista in vodi z borbo v boljše bodočnost.

— Ko bi bilo med nami tudi kaj deklet, pravi Toni. — Čudno, da so dekleta veliko manj zavedna kakor fantje.

— Dekleta so vzgojena še bolj konzervativno, nazadnjaško kakor fantje. Že nekaj tisočletij jih vzgajajo v ljubezni in dekle možem, je razlagal Karl, ki je bil brezposeln in je utegnil več brati. — Saj so se še v srednjem veku kardinali na nekem cerkvenem zboru prerekli, ali ima ženska dušo ali ne.

— Da, dekleta potrebujemo, je zaskrbljeno govoril Toni. — Če ne, ostane razmerje med nami, kakor je bilo, delo enostransko, tovarištva pa nič.

— Pa začnimo delati tudi med dekleti, je odločil Karl.

V sredo se je zbralo v Delavski zbornici skoro sto vajencev, pomočnikov, mladih tovarniških delavcev in brezposelnih, nekaj dijakov, — pa tudi nekaj deklet je prišlo. Te pot niso govorili na sestanku le stari strokovničarji, oglašila sta se tudi Toni in Karl in še nekaj mlajših. Niso prišli sem, da bi postali zavedni. Organizacija je le izraz te skupnosti, ki se je rodila na cestah, v delavnicah, šolah. To je mladinski pokret.

— Hočemo zakrito vajencev! Nočemo delovnih taborišč!

— Nočemo vojne, temveč borbo za napredek, svobodo in novo življenje!

Pomladni dež je padal. Tlačkane ulice in pločnik so se svetili v mokroti, električne luči so metale svetle pramene po cesti.

Narahlo je padal dež in deset je že odbilo. Lojz je stal na pločniku pred gostilno in poslušal rasbijanje po klavirju in hrup. Strašno je bil nezadovoljen. Šel je od doma, da bi vsaj en sam večer zaživel veselo. Plezal bi in pil, da bi pozabil to neplodno življenje.

Tedaj je zagledal dva mlada možaka. Da, Toni je to in Karl. Že je hotel stopiti Lojz v gostilno, pa se je premislil. Sicer bi si Toni domisljal, da je Lojza sram.

Toni in Karl sta si tiho pela koračnico. Pozdravili so se. Onadva sta odšla mimo in spet pela.

Te pesmi Lojz še ni slišal . . .

Pomladni dež je padal in po cesti je curilj potokček vode. Lojz je čutil, da so prepuščili čevlji mokro do nogavic. Toni in Karl sta že za ovinkom—in ni bilo nobene točke več, kamor bi se zamislil—rasen prasnote, ki jo je čutil v glavi in v prsih. Is gostilne vabi klavir in pijani glasovi. Mogoče bo našel tudi kakšno žensko. Ko je odprl vrata gostilne, ga je pozdravil težak vzduh, smeh in krohot rasposajene družbe.

Zunaj je padal dež in sto mladih ljudi je hitelo iz zbornice domov. Toni, ki je pel koračnico mimo Lojza, je bil le eden med njimi . . .

Jifi Mahen:

V morju plamenov

Ogenj je kipek s presunljivo hitrico in zdelo se je, da gori hiša od tal.

Gori na oknih so stali ljudje in si roke lomili, doli je vpila in kričala množica, trobente pa so se oglašale še v dalji.

Zdaj je živignil zubej iz okna, znotraj je zagrmelo — stopnišče se je porušilo. Ljudje tam gori so bili gotovo izgubljeni.

Tedajci pa je skočil iz množice mož, se vrgel v bližnjo razpoko v zidu in že previdno plezal do napušča. Že je stal zgoraj, se zaletel z mogočnim skokom v dim in plamene.

— Lestvo! Lestvo! Brži! Lestvo!

Bolj je čul lastno kri v sencih kot pladne klice tam zunaj. Komaj se je ozri okoli sebe, že je pograbil prvo omedlelo ženo v naročje in se postavil z njo na okno. Opazili so ga, glasen hrušč je bil odgovor za njegovo hrabrost, on pa je stal tam blede, trden in miren in ni skoro ničesar videl.

Sedaj je stopil na lestev, nesel onesveščeno doli in šel spet nazaj v peklenko žrelo. Tam zunaj so hipoma začeli znani glasovi boječe in žalostno klicati njegovo ime, toda on je sedaj slišal samo še sebe. In čeprav je pod svojimi nogami čutil, kako se ogenj prijemlje tramov, je vendar našel še drugo osebo in jo nesel doli k ljudem. Potem pa — bil je že skrajni čas — še tretjo. Napol zadušen se je zgrudil za trenutek v travo in si potegnul z rokami čez obličje. Tam gori pa je med tem buknil zubej do slemena in razgrnil nad vsem vseh orjaški črni pláš.

Obkolili so junaka, vsakdo mu je hotel nekaj reči, toda nihče ni vedel, kaj naj pove. Medtem pa kleči junak tu, vidi okoli in okoli ogromno množico in ne ve neka, česar ne ve nihče. Tam gori sedi gotovo še sedaj napol pobesnela mačka in mijavka. Kot otroški jok zveni.

— Ali jo slišate? Čuje se tako razločno. In že se vidi tudi mačka iz morja plamenov.

Tekla je pa napušču, vlezla skozi okno in zopet izginila v dimu. Ljudje stoje tu s prestrašenimi obrazi.

— Mačka! Mačka! — Se sliši od vseh strani in vse oči so uprte na junaka.

— Ne hodi! Za božjo voljo—nikar ne hodi, kriči oče in trdno drži sina za rokov.

— To je čisto navadna mačka in ti si človek! — kriči poveljni glaslice — nikamor ne hodi.

— Takoj se bo hiša podrla! Ta stara mačka! Vsaka druga bi se bila že zdavnaj rešila!

— Gotovo je že poginila! Toda množica onemi, strmi od začudenja. Nekateri stoje kot da

jim bodo v prihodnjem trenutku klecnila kolena.

Junak pleza gibko po lestvi, nasproti mu sikajo plameni, a on se ne zmeni zanje. Zdaj je izginil v peklju . . . Trenutek . . . Se en trenutek . . .

Tramovje poka, mogočno gori ogenj. Vsa hiša gori kakor igračka. Strah in groza grabi ljudi do kosti. Nekateri glasno molijo, ženske jokajo, moški stoje kot stebri, prišel je najsvečaniji trenutek. Junak se je potopil v plamene. Sedva koraka in dosegel je lestvo . . . Toda ni je dosegel — ostal je motri. Sedaj je dvignil obe roki nad glavo — in častitljivo kot svečnik monštranco — je držal junak mačko nad seboj. Tako je negibno otrdel nekaj hipov.

Iz vseh oči zdolaj je vidno sijala blaznost. Mnogi so si zakrili obraz, si zamašili ušesa.

Se stoji tam — z mačko v iztegnjenih rokah visoko nad seboj!

Kdor ni dosedaj pokleknil, klecne zdaj in se točje v prai. Vsi

aklonijo glave in molitev domi nevihta preko glav.

Se stoji tam! . . . Zdaj je izginil v plamenih.

Vegetarijčev post "Kaj, meso jeste?! Jaz sem mislil, da ste trd vegetarijci!" "Saj tudi sem! Samo danes postim."

Poezija in proza "O, Nande, kaj je lepša svetu od ljubezni?" "Nič, srček, prav nič! . . . si pa danes skuhalo za kosilo."

WEEKS DEN OFFICE
Vedno nizke cene za X-RAY
Ure: 8:30 do 8:30 večer
Phone: Harrison 0751

PREČITAJTE in TAKOJ SPOROČITE
svoje ime, naslov, poklic in tel. števil.
DA TUDI VAŠE IME UVRSTI KLASIFICIRANI
IMEČE SE POVERENICE za nabiranje podatkov v vsaki koloniji. Dostojen nastanek ob malom trudu za zanesljivo, inteligentno in poznano osebo. PIATTE!

NARODNI ADRESAR AMERIŠKIN HRVATOV-LOVENCEV-SRBOV
IVAN MIHAILOVIĆ Urednik New York, NY
156 Fifth Ave.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO
Po sklepu 18. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta v šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in eno družino k eni naročnici. Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto ali \$1.00 na teden. Ker pa člani še plačujejo pri mesenstvu \$1.20 za teden, se jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini in ki bi rad štital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člece in Chicago je . . .
1 tednik in 4.00	1 tednik in . . . . .
2 tednika in 3.00	2 tednika in . . . . .
3 tednike in 2.60	3 tednike in . . . . .
4 tednike in 1.30	4 tednike in . . . . .
5 tednikov in . . . . . nič	5 tednikov in . . . . .
Za Evrope je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo sahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na list Prosveto, to takoj nasnaniti upravništru lista, in obenem doplačati vsoto lista Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništru list datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Priložene pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$ . . . . .
1) Ime . . . . . Čl. družina št. . . . .
Naslov . . . . .
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjih članov družine:
2) . . . . . Čl. družina št. . . . .
3) . . . . . Čl. družina št. . . . .
4) . . . . . Čl. družina št. . . . .
5) . . . . . Čl. družina št. . . . .

TISKARNA S.N.P.J.
SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vaitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.
VOLKSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smarne, enakele dele prve vrste.
Pišite po informacije na naslov:
S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.
Tudi se dajo na štito tudi vse ostane posla

V nove dni

Bilo je pozno in počasi je ponehal po ulicah hrup. Nekaj mladih je postajalo po cestah. Skrbno so bili obriti in zlikani, trde kloube so nosili postrani. Tudi dve ženski sta stali na pločniku. Ozirali sta se po mimoidočih in naposled odšli z dvema starejšima gospodoma.

Kak študent je šel hitro proti domu, da ne bi srečal profesorja, ki bi ga zatočil ravatelj, da hodi po osmi uri po mestu.

Na glavnem trgu je stala grupa mladih ljudi, večinoma blelih in slabo oblečenih. Navadno se te grupe prerokajo o nogometnih tekmah, se hvalijo s pijačevanjem in šalami, ki so izraz nezdravega odnosa do spolnega življenja.

Stražnik je šel mimo gruč in vjel nekaj besedi. Postal je opazoval nekaj časa skupino in počasi odšel po trgu, poskušal, če so hišna vrata zaklenjena in iskal po trgovinah tatove.

Najglasnejša sta bila Tone in Lojz. Tone je ves navdušen nekaj dopovedoval, Lojz pa je posamehljivo odgovarjal:

— Iz tega ne bo nič. Saj je rekel strokovni tajnik, da že od dvaintridesetega leta snujejo to vajeniško organizacijo!

— To je odvisno od nas, če bo kaj ali nič. Strokovna organizacija ni zato nič naredila, ker nam hoče organizacijo diktirati. Mi pa hočemo, da se osnuje vajeniška organizacija od spodaj navzgor, da bomo mi na sestankih govorili, mi sami vodili borbo. . . . Lojz je zamahnil z roko in se posmehljivo zasmejal:

— Kdo ste to: mi? Ki bi radi z glavo skozi zid! — Videl je, da nima med vajenci zaslonbe in je hotel oditi. Neprijetno mu je bilo tudi to, da jih stražnik opazuje. — Tone je planil ves rdeč v obraz nadenj:

— Te udarim, da boš . . . Med tem pa je posegel vmes brezposelni Karl in potegnul Lojza nazaj.

— Pojdi, ne potrebujemo te! — mu je ukazal.

Lojz ni vedel, kaj bi storil. Ozri se je, toda bil ja v manjlini. Užaljeno se je obrnil in odhajaje zapretil:

— Se bomo že še videli —

Toni se je poslovil od tovarišev. Hitro je stopal po cesti, da so odmevali koraki od pločnikov in hiš. Njegove misli niso bile urejene. Zmeheno so mu švigale skozi vročo glavo. Zaman se je trudil, da bi jih spravil v red in da bi sistematično premišljeval. Na primer o Lojzu ali o intrigah, ki jih vodi proti pokretu

skupina nezavednih ljudi. Ni mogel in zaželel je, da bi že spal. Tudi Karl je stopal proti domu. Toda Karl je hodil počasi, umerjeno. Bil je že v enaindvajsetem letu, delal že v nekaj tovarnah, prepotoval pol države, tihotaplil, stradal, se klatil po pristaniških beznicah in nosil gosposke kovčke.

In med tem, ko se je Lojz nezadovoljno premetaval po posteljah in ni našel nobenega izhoda iz te zagrenjene sedanosti, med tem je marsikaj mladinec sedel dolgo v noč za mizo inbral. Marsikaj mladinec ni mogel spati in je ril z mislimi v mrak . . . mladina — ne več razkropljene ovee . . . delo, borba, skupnost — pokret.

— To pomlad se je odpiral nov svet. Pot v življenje.

15. III. Nobenih daljnjih horizontov več, nobenih zvezd. Treba je biti v stvarnem odnošaju do sveta. Treba je delati, nič pomilovati in jokati — delati, delati in živeti. — Tako je napisal to pomlad v dnevnik dijak Lado.

Toni je že tretje leto krojaški vajenec. Mnogo je pretrpel pri mojstru. Sival je, pometal delavnico, hodil za mojstra in pomočnika po cigarete, mojstrava žena ga je pošiljala na trg, brisati je moral posodo, sekati dr-